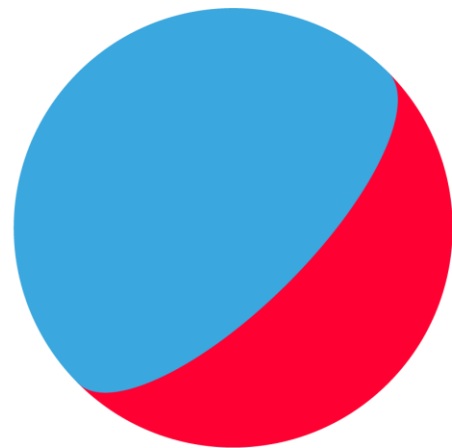

**ENERGIE
REGIO
NOORD
HOLLAND**

Wies Thesingh
Programma manager Energieregio NH

**De opgave van het
energiesysteem 2050**

IBW in vogelvlucht
20 oktober 2026

Noord-Holland Noord

- 17 gemeenten, 3 deelregio's
- 1 waterschap
- Provincie NH

Noord-Holland Zuid

- 27 gemeenten, 6 deelregio's
- 3 waterschappen
- Provincie NH

Urgentie

Netcongestie raakt de hele provincie, zal zeker tot aan 2038 aanhouden.

Ontwikkelingen lopen vertraging op: nieuwe woningen, bedrijven, scholen en ziekenhuizen.

De ambities van Noord-Holland staan onder druk.

Bron: Noordhollands Dagblad, 27 mei '26

Dondag 19 mei 2026
Voorop 5

NETCONGESTIE VNO-NCW wil crisiswet waardoor bezwaarprocedures verkort worden

'Stroomnetslot dreigt ook in Noord- en Zuid-Holland'

Wil je je cv-ketel vervangen door een warmtepomp? Dat kan binnenkort niet meer in Noord-Holland en Zuid-Holland, verwacht energie-expert Jan van Mourik van VNO-NCW. Nieuwbouwprojecten zullen ook van de tekentafel worden geveegd. Daarom slaat VNO-NCW West alarm, samen met andere afdelingen van de ondernemersorganisatie. In een brandbrief aan het kabinet schrijven ze: 'Behandel het overvolle stroomnet als nationale crisis'.

Amsterdam ■ Binnenkort is snel. Van Mourik verwacht de komende maand juli een verdere aanscherping van het stroombeleid. „De huis-, tuin- en keukenaansluitingen gingen tot nu toe nog wel door. Maar die komen nu ook in de knel. Wie straks een warmtepomp wil, of een andere uitbreiding van zijn aansluiting thuis, zal niet meer automatisch een 'ja' krijgen, maar zal op de wachtlijst komen.“ De energie-expert zegt dat de zogeheten netcongestie niet alleen dreigt voor Noord- en Zuid-Holland, maar dat het hele land er mee te maken krijgt. Utrecht gaat voorop. Directeur Tessa Langerijs van VNO-NCW West, een van de mede-ondertekenaars van de brandbrief: „Vanaf 1 juli gaat een groot deel van het stroomnet in die provincie op slot. Nieuwe aansluitingen zijn dan niet meer mogelijk. Niet alleen voor grote bedrijven, maar ook voor woningen, winkels en kleine ondernemers. Utrecht laat zien hoe groot het probleem is.“

Van Mourik voegt eraan toe dat de gewone Utrechter ook wordt getroffen. De burger kan ook niks meer aanpassen in zijn huis. Anne Mulder (53) en haar man hebben aan die ellende mogen proeven. De Mulders wonen met hun kinderen in een eengezinswoning in Soest in de provincie Utrecht. Een jaar geleden huurden ze een appartement in voor een verbouwing. Ze maakten een plannetje: een hybride warmtepomp en vloerverwarming staan op de rol voor augustus van dit jaar. Na de zomer worden er zonnepanelen op het dak van hun huis gelegd. Zolang de verbouwing bezig is, gaat het gezin in een vakantiehuysje zitten. Alles is in kanalen en kruiken.

Maar begin april is er opeens het nieuws dat over drie maanden geen uitbreiding van het stroomnet mogelijk is in Utrecht. Vanaf dat moment zit de familie Mulder in de raai. „Het voelde als een overval. Ik kreeg het Spaans benaamd. Wat moesten we nu? Kon het allemaal nog wel wat we wilden?“

Slapeloze nachten

De spanning is enorm. Mulder krijgt er slapeloze nachten van. Maar de elektricien is niet voor één gat te vangen. Hij lost alles op door handig gebruik te maken van de bestaande groepen. Het gezin knijpt door het oog van de naald. Mulder kan weer slapen. Ze heeft te doen met anderen in de provincie die hun plannen tot verduurzaming plots in duigen zien vallen.

Het Utrechtse scenario wil VNO-NCW voorkomen voor andere economische regio's, zoals Noord-Holland en Zuid-Holland. Een crisiswet moet de overheid armalag geven. Zo'n wet maakt een snelle uitbreiding van het stroomnet mogelijk. Netbeheerders hebben geld nodig om uit te breiden. Dat geldt ligt er, volgens Van Mourik. Hij ziet andere beren op de weg, namelijk de bezwaarprocedures

Werkzaamheden aan het stroomnet.

„De huis-, tuin- en keukenaansluitingen gingen tot nu toe nog wel door. Maar die komen nu ook in de knel“

van omwonenden die niet willen uitkijken op een verdeelstation in de achtertuin of een transformatorhuisje. „Er zijn bedrijven die wel acht jaar moeten wachten op een nieuwe stroomaansluiting, dat komt door de lange procedure.“ Directeur public affairs, Rogier Krabbendam, van VNO-NCW West: „Het zijn vaak omwonenden die bezwaar maken.“ Door een nationale crisis uit te roepen, kunnen bezwaarprocedures verkort worden. Krabbendam heeft het over een versnelde beroepsprocedure en maximaal één keer in beroep. Hij herinnert eraan dat een paar weken geleden de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) pleitte voor het verkorten van procedures. Het past in de plannen van het kabinet, vindt de directeur. „Het kabinet heeft een crisiswet opgenomen in het coalitieakkoord.“

Plek- en daluren
Langerijs en de andere ondertekenaars van de brandbrief noemen nog meer mogelijke oplossingen die snel geregeld kunnen worden zodra de gemeentelijke crisiswet er is. Ze zien wel iets in tarifiering. Dat betekent: meer betalen in piek-

„Dwing netbeheerders om de feiten en cijfers te delen van de daadwerkelijk beschikbare capaciteit“

uren, minder in daluren. Ze vinden ook dat bedrijven zelf aan de gang moeten kunnen met het opwekken van stroom. „Maak het snel juridisch eenvoudig voor bedrijven om lokaal energie op te slaan, onderling uit te wisselen en te delen.“ Van Mourik oppert het toestaan van gagegeneratoren in noodsituaties en tijdens piekuren. Dat wordt nu beperkt toegestaan. Het gebruik van batterijen, door burgers en bedrijven, zou eveneens

gestimuleerd moeten worden. Verder zou er gezocht moeten worden naar ruimte bij grootverbruikers. De ondernemersvereniging wil meer openheid over het stroomverbruik en duidelijkheid over waar de problemen zitten. „Dwing netbeheerders om de feiten en cijfers te delen van de daadwerkelijk beschikbare capaciteit en vermogens op de staal.“ Dit zou bedrijven en gemeenten in bewegingen kunnen brengen. Die kunnen dan investeren in maatregelen die voor hen relevant zijn.

Ernst
De problemen met het stroomnet zijn al langer bekend. Maar volgens de ondernemersorganisatie ziet politiek Den Haag nog steeds niet de ernst in van de situatie. Tot en met 2030 moeten er in Nederland nog tussentijdse 900.000 woningen worden gebouwd. Vastgoed Actueel luidde eind vorig jaar de noodklok: 'Wordt netcongestie de bottleneck voor woningbouw'.

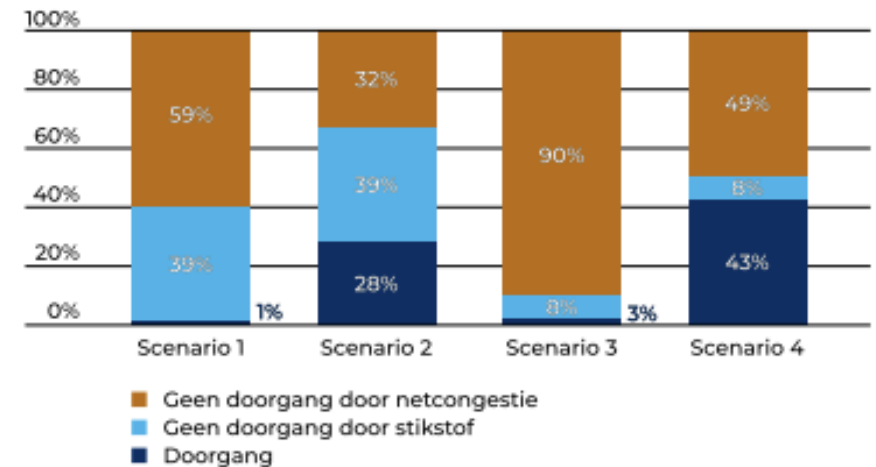
De naam Anne Mulder is gefingeerd uit privacy-overwegingen. Haar echte naam is bekend bij de redactie van deze krant.

Rapport: Impactanalyse stikstof- en netcongestie in Noord-Holland (aug 2026)

- In de huidige situatie kan **slechts 1 procent** van de geplande ontwikkelingen doorgang vinden. Slechts 11% van de geplande woningbouw kan worden gerealiseerd.
- In het meest optimistische scenario, waarbij zowel stikstofruimte als netcapaciteit maximaal worden vergroot, is dat **43 procent**.
- **Netcongestie is de grootste beperkende factor.**

RAPPORT

Impactanalyse stikstof- en netcongestie-problematiek in Noord-Holland

Overzicht van scenario-uitkomsten met een procentuele verdeling van de doorgang van alle ontwikkelingen per scenario. Niet alle balken tellen op tot 100% vanwege afrondingsverschillen.

▲ Stroompieken kunnen voor storingen zorgen komende winter. © Getty Images

PREMIUM

Mogelijk urenlang geen stroom in de winter, Enexis waarschuwt voor grote stroomstoringen

Diede Hoekstra

Bron: ED

2 oktober 2026, 06:50 • Laatste update: 2 oktober 2026, 08:35

Van klimaat-opgave naar economische belang

Het energie vraagstuk gaat dus niet meer alleen over duurzaamheid. Het gaat ook om:

- Hoe kunnen we de **ontwikkelingen in de regio voorzien van energie?**
- Hoe houden we onze energievoorziening **betrouwbaar en betaalbaar?**

Er is dus ook een **economisch belang**.

Netcongestie oplossen

Stroomnet uitbreiden

- Structurele oplossing, maar kost tijd.

Wat kan er in de tussentijd?

Stroomnet niet extra belasten

- Lokale opwek geeft ontwikkelingen ruimte
 - vraag en aanbod bij elkaar (achter de meter)
 - combinatie van zon, wind en opslag werkt het beste (zie onderzoek NVDE)
- Warmtenetten

Slimmer benutten

- Spreiden van pieken. Bijv. door flexibiliteit in energievraag, opslag, delen van energie in energiehub, slimme contractvormen.

Het energiesysteem van vroeger komt niet meer terug

- Wie denkt dat we in 2036 alle netcongestie hebben opgelost en weer kunnen doen zoals we deden, heeft het mis.
- Het energiesysteem gaat fundamenteel veranderen....
- Hoe we het deden werkt niet meer

Voorkomen van netcongestie

Anders ontwikkelen

- Energie als sturend principe voor ontwikkelingen
- Waar? Op plekken waar duurzame energie beschikbaar is of kan worden opgewekt.
- Ruimte voor energie meenemen in plannen voor woningbouw, werklocaties en gebiedsontwikkeling.
- En wanneer? Welke ontwikkelingen krijgen voorrang als schaarse energie verdeeld moet worden.
- Andere samenwerking tussen overheden en systeembeheerders.

Grip op energie

Anders inrichten

- Minder afhankelijk = betrouwbaar en betaalbaar
- Rijk geeft richting met NPE

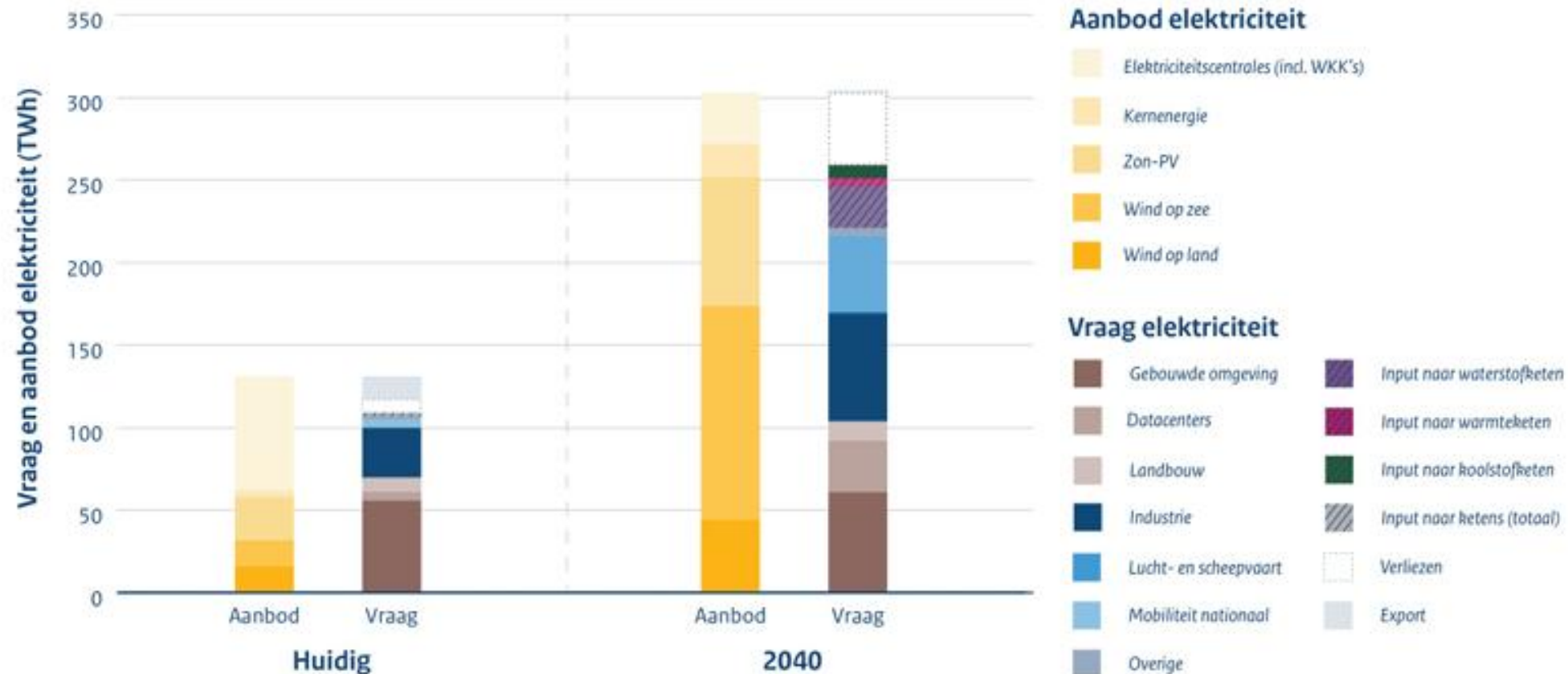
Afbouw import fossiele energie (van 84% nu naar 50% in 2040) door:

- Energiebesparing
- Warmtenetten, duurzame gassen
- Elektriciteit ruggengraat van energiesysteem

Zie link: [Open overheid](#)

Elektriciteit als ruggengraat van het energiesysteem

Figuur 5 Illustratieve ontwikkeling van de elektriciteitsketen tussen nu en 2040. Bron: CBS (huidig) Cijferbasis NPE (2040).

Betaalbaarheid

Juiste integrale systeemkeuzes en lokale energiesystemen houden de energiekosten beheersbaar

- Niet dimensioneren op de pieken (flexibiliteit en vraagsturing)
- Andere aanpak en scherpe politieke keuzes voorkomen onnodige investeringen in de elektriciteitsnetten (rol regio in uitvoering NPE)

nieuwsuur

Gisteren, 20:00

Slimmer stroomnet kan miljarden aan uitbreiding schelen, zeggen experts

Netbeheerders denken de komende jaren 235 miljard nodig te hebben om het stroomnet uit te breiden. Maar dat is deels weggegooid geld, zeggen experts. Ze vinden dat het huidige stroomnet slimmer gebruikt moet worden en wijzen op plekken waar dat al succesvol gebeurt.

Juiste systeemkeuzes

- Integrale **sturing op alle onderdelen van het energiesysteem**: energiebronnen, infrastructuur, opslag en gebruik van energie.
 - **Energie, ruimte, economie en maatschappelijke opgaven** beter op elkaar af te stemmen en **keuzes in samenhang** maken.
 - Energie als **sturend principe** (omgevingsvisie NH)
- ➔ Dit bespaart niet alleen geld, maar ook ruimte!

Lokale energiesystemen

Balans tussen vraag en aanbod:

- Energie lokaal opgewekt (elektriciteit, warmte, duurzaam gas)
- Binnen een gebied
- Inclusief opslag, flexibiliteit en sturen van energievraag
- Samenwerking tussen overheden, netbeheerders, bedrijven en inwoners
- Aanbod bepaalt de vraag

➔ Dit ontlast het hoofdsysteem (voorkomt ruimte en geld).

Regionale samenwerkingsopgave

Stevige regie en intensieve regionale samenwerking nodig:

- gezamenlijk keuzes maken over energievraag, aanbod en energie-infrastructuur
- betere afstemming tussen energie, ruimte, mobiliteit, wonen en economie.
- iedereen is verantwoordelijk voor een deel
- regionaal belang bij lokale besluiten, soms lastige besluiten

Lokale besluiten, regionaal belang

- Locaties voor netuitbreidingen mogelijk maken
 - Voorbeeld Regio Alkmaar: Nieuw 150 kV-station landt in 1 gemeente, bedient een groter gebied dan de gemeente
 - Voorbeeld NHN: Nieuwe 380kV-verbinding zorgt voor oplossen netcongestie in de gehele regio (groter dan NHN)

Lokale besluiten, regionaal belang

- Vestigingsbeleid bedrijven:
 - Clusteren waar e-infra aanwezig is (energie-knooppunt)
 - Clusteren in energyhub met eigen lokale opwek

Bijvoorbeeld:

- Bedrijventerrein Zevenhuis (Hoorn) als economisch en logistiek cluster
- Oosten van West-Friesland

Lokale besluiten, regionaal belang

- Benutten warmtenetten
 - Bijvoorbeeld: in IJmond-Zuid
Kennemerland houdt Liander in de prognoses rekening met grootschalige uitrol van warmtenetten in de regio. Niet realiseren = impact op de ruimte in het elektriciteitsnet in de regio.
 - Of geothermiebron bedient regionaal warmtenet

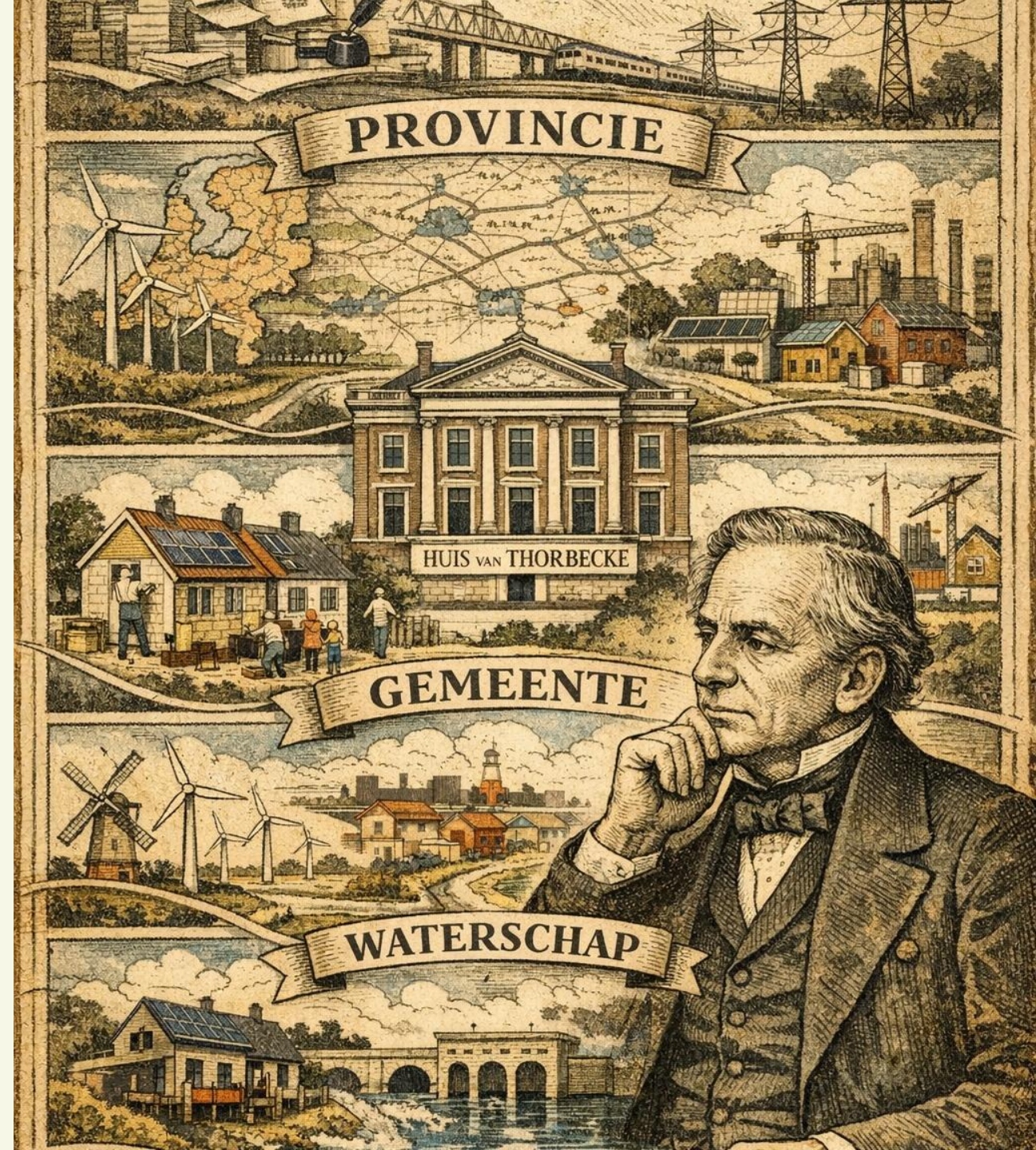
Lokale besluiten, regionaal belang

- Lokale opwek:
 - Inzet op hernieuwbare opwek (aanbod nabij de vraag) kan bijdragen aan een strategie om binnen de geplande netcapaciteit te blijven.

Landelijke werkwijze

- Gezamenlijk opgave, gedeeld eigenaarschap
- Landelijke afspraken over nieuwe vorm van interbestuurlijke samenwerking tussen de vier overheden: Rijk, Provincie, Gemeente, Waterschap. ([zie link](#))
- Interbestuurlijke Werkwijze Energiesysteem 2050 (IBW)
- Landelijk, uniforme werkwijze
 - 4-stappenplan, elke 4 jaar herhalen
 - Optelbaar en vergelijkbaar
 - Elke Energieregio voert uit
 - Geeft uitvoering aan NPE

De hoofdproducten van de interbestuurlijke werkwijze (IBW)

1 Energiebeeld

Kwantitatieve, ruimtelijke analyse (gemeente, regio, provincie) van hoe duurzaam aanbod en infrastructuur in 2040–2050 aansluiten op de energievraag.

2 Gebiedsuitwerking

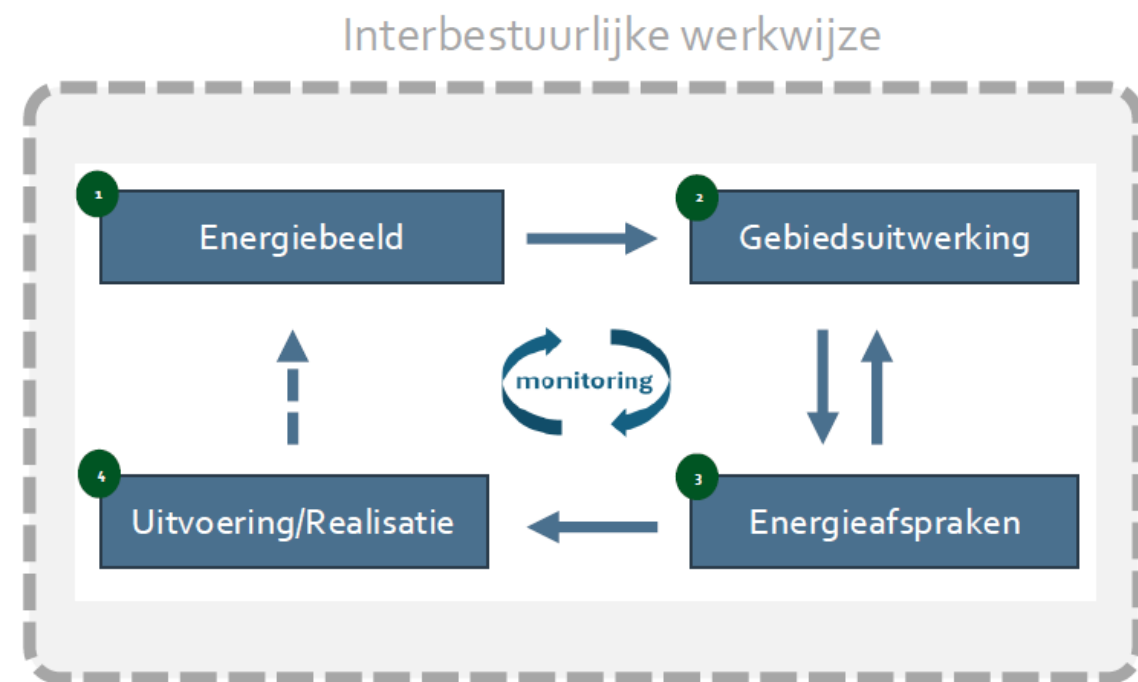
Vertaalt het energiebeeld naar concrete keuzes per gebied om vraag en duurzaam aanbod goed op elkaar aan te sluiten.

3 Energieafspraken

Wederzijdse, langjarige en integrale afspraken tussen bestuurslagen met zicht op ruimte, middelen en mensen, en meetbaar te monitoren.

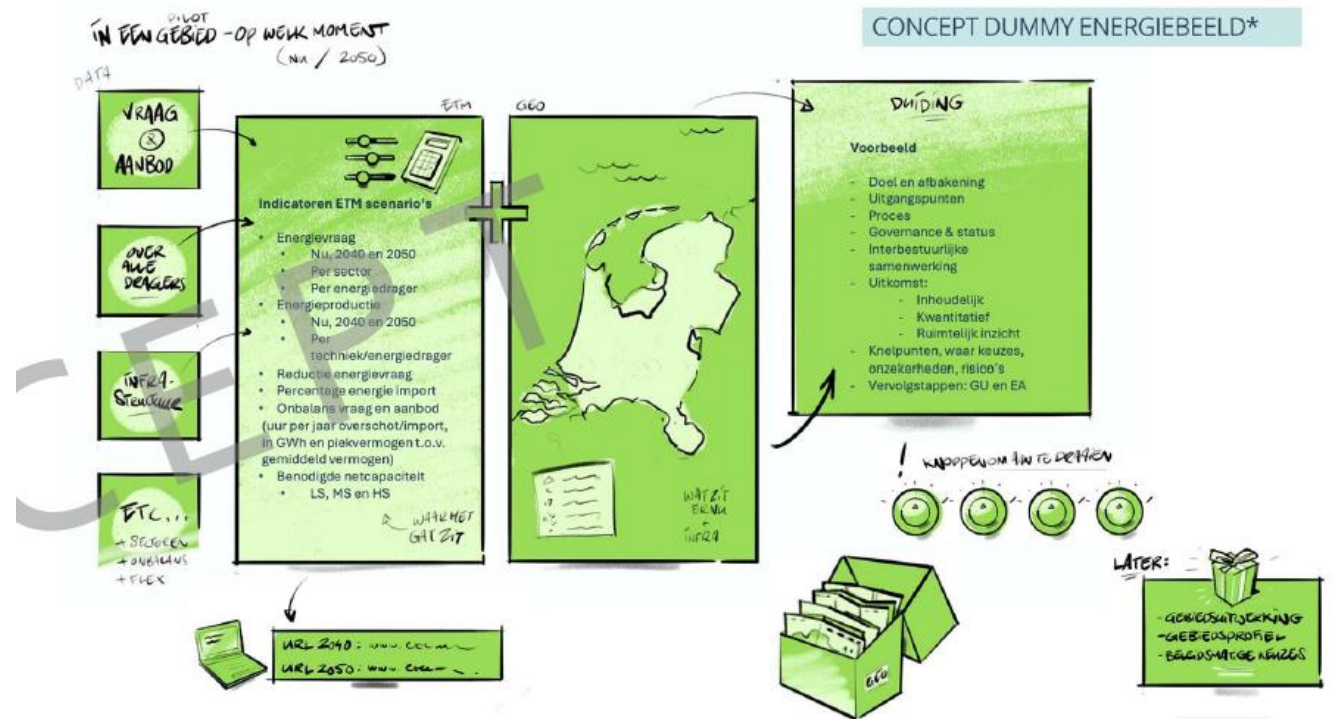
4 Uitvoering / Realisatie

Gezamenlijke uitvoering van het NPE en realisatie van energiesysteemprojecten

Landelijk uniforme werkwijze

- Nieuwe werkwijze. Er zijn nog geen (landelijke) handreikingen voor de producten.
- Deze worden per stap opgeleverd:
 - Energiebeelden:
 - Pilots Utrecht, Gelderland, Overijssel en Limburg.
 - Nov 2026 handreiking
 - Basis is ETM-data
 - Gebiedsuitwerkingen: medio 27 format
 - Energieafspraken: eind 2027 format
- Planning voor de rest van NL:
 - 2027 Energiebeelden
 - 2028 Gebiedsuitwerkingen en Energieafspraken

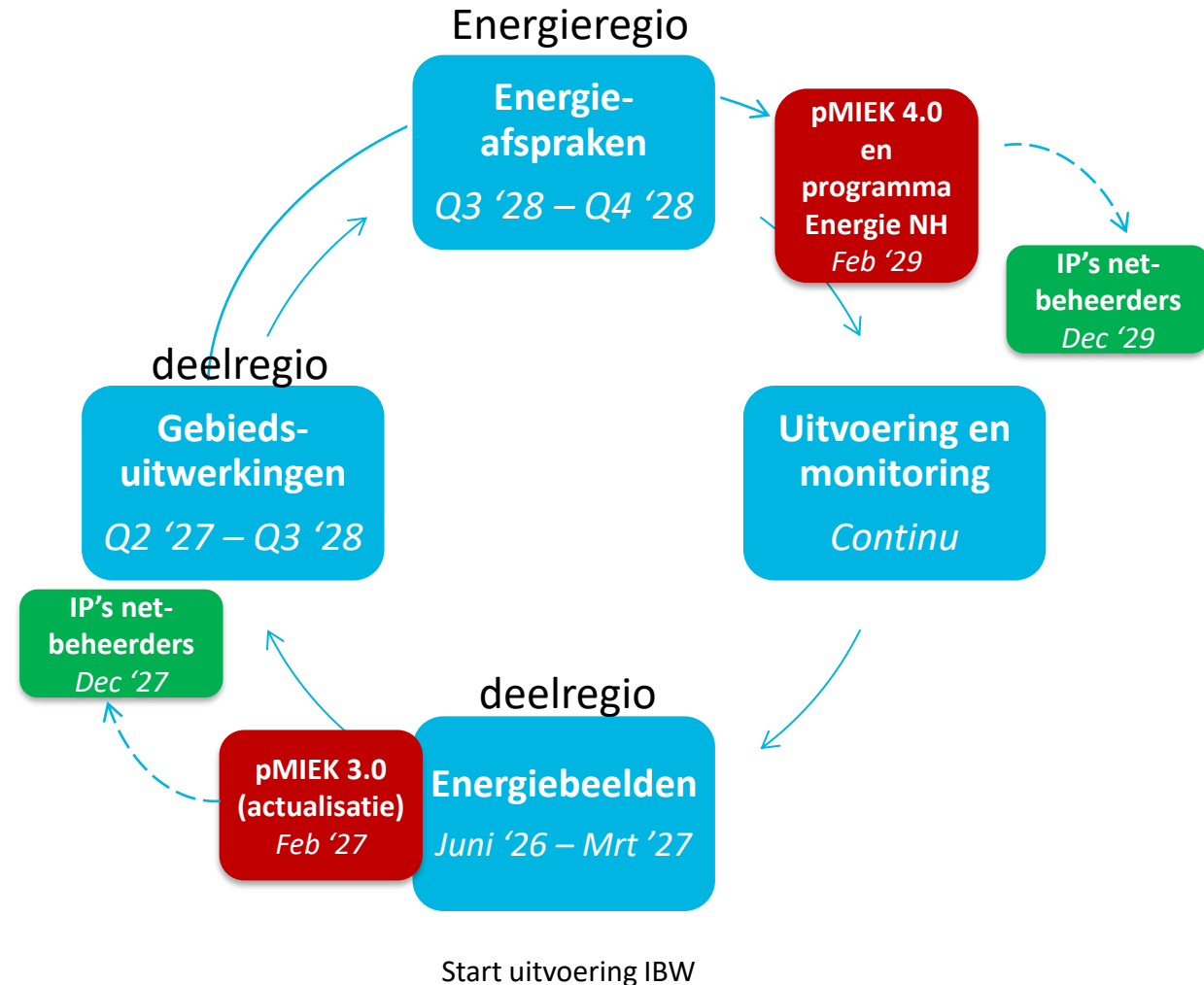

Aanpak NH

- IBW vervangt Energievisie -> duidelijke deadline
- In Noord-Holland in 2026 gestart met voorbereidingen:
 - **Randvoorwaarden** uitwerken
 - Benodigde inzet/capaciteit overheden en netbeheerders
 - Governance regionale samenwerking
 - Samenwerkingsafspraken
 - **Startnotitie** opstellen
 - **Energiebeelden** opstellen
- Besluiten en vervolgstappen ná landelijke afspraken

Schaalniveau's

- Deelregio's: Energiebeelden en Gebiedsuitwerkingen
- Energieregio/provincie: Energie-afspraken
- Provincie stelt parallel Programma Energie NH op

2027

2028

2029

Startnotitie

Energiebeelden
Deelregio's

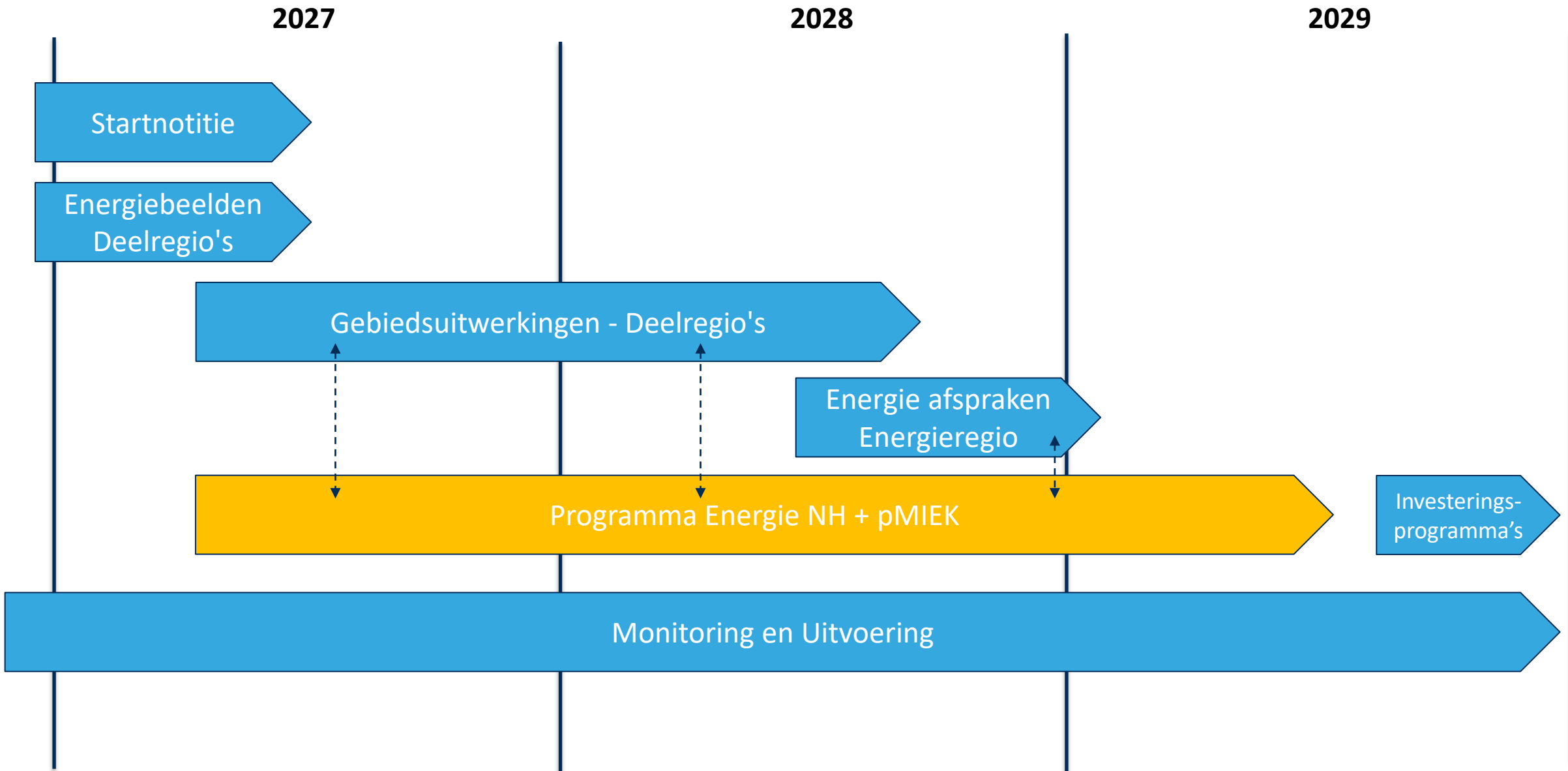
Gebiedsuitwerkingen - Deelregio's

Energie afspraken
Energieregio

Programma Energie NH + pMIEK

Investerings-
programma's

Monitoring en Uitvoering

Wie besluit wat?

Besluitvorming

- Producten uit het proces en Omgevingswet-instrumenten worden vastgesteld via het Huis van Thorbecke
- Waterschappen stellen alleen vast als er een opgave voor WS in zit
- Provincie stelt programma Energie NH vast.

Startnotitie:

- Vaststellen door colleges B&W, GS en DB
- Ook door netbeheerders ondertekenen i.v.m. inzet netbeheerders

Energiebeelden:

- Besluit door colleges, GS en DB
- Ter informatie naar raden, PS en AB

Gebiedsuitwerkingen:

- Volksvertegenwoordigers betrekken
- Vaststellen door colleges* B&W en evt DB
- Ter informatie naar raden, PS en evt AB

Energieafspraken:

- Vaststellen door colleges*, GS en evt DB
- Ter informatie naar raden, PS en evt AB

*afhankelijk van de beleidsinhoudelijke keuzes. Indien de beleidsinhoudelijke keuzes afwijken van vigerend beleid, dan mogelijk vaststelling door raden, PS en AB. Dit is nader te bepalen.

Welke inzet vraagt het?

Regionale samenwerking (deelregio en energieregio)

- Gezamenlijk keuzes maken over energievraag, aanbod en energie-infrastructuur
- Betere afstemming tussen energie, ruimte, mobiliteit, wonen en economie
- Verbinding leggen tussen de energietafels en de NOVEX-tafels (Ontwikkelperspectief)

En binnen elke organisatie:

- Structurele taak (cyclus van 4 jaar)
- Gedeeld eigenaarschap: Energie én Ruimtelijke ontwikkeling
- Anders werken– **in lijn met Omgevingswet**
 - integraal en gebiedsgericht
 - gezamenlijk keuzes maken over energievraag, aanbod en energie-infrastructuur
 - betere afstemming tussen energie, ruimte, mobiliteit, wonen en economie

Rol	Toelichting
Deelregio-coördinator	Coördineert deelregionale afstemming, voorbereiding werkgroepen en verbinding met regionale governance.
Beleidsadviseur Energie	Gemeentelijke inhoudelijke trekker op energiebeleid en energiesysteemkeuzes, warmteprogramma.
Beleidsadviseur Ruimtelijke Ordening	Brengt ruimtelijke consequenties, NOVEX/Omgevingswet en ruimtelijke afwegingen in.
Beleidsadviseur Wonen	Verbindt IBW met woningbouw en ontwikkeling van wijken/gebieden.
Beleidsadviseur Economie/Bedrijvigheid	Brengt bedrijventerreinen, logistiek, industrie en grote energievraag in.
Beleidsadviseur Mobiliteit	Brengt laadinfra, mobiliteitshubs, logistiek en ruimtelijke mobiliteitsopgaven in waar relevant.
Communicatieadviseur	Ondersteunt informatievoorziening richting bestuur, raad en stakeholders.
Participatieadviseur	Ontwerpt en begeleidt participatie bij gebiedsuitwerkingen en uitvoeringskeuzes.
Financieel adviseur	Toetst financiële consequenties, bijdragen, businesscases en besluitvorming over middelen.
Project-/programmamanager	Stuurt uitvoering, planning, voortgang en samenhang met projecten.
Integraal coördinator energiesysteem	Verbindt energie met RO, wonen, economie, mobiliteit en uitvoering binnen de gemeentelijke organisatie.
Strategisch adviseur / concernstrateeg	Bewaakt integrale bestuurlijke lijn, prioritering en concernbrede afwegingen.
Bestuursadviseur	Bereidt college/raad/portefeuillehouder voor, inclusief annotaties, voorstellen en bestuurlijke routing.
Juridisch adviseur Omgevingswet	Toetst juridische borging in programma's, omgevingsinstrumenten, afspraken en eventuele MER-procedures.
Ondersteuning	Administratie, planning, systemen inregelen.

Landelijke middelen

- Informeel overleg Rijk, IPO en VNG: geen geld voor capaciteit IBW
- Geen knaken erbij, dan taken eraf (er worden gekeken naar het totale pakket, waaronder RES, warmte, pMIEK)
- Huiswerk voor IPO en VNG
- Nog geen formeel besluit. Streven eind 2026 besluit nemen, maar mogelijk doorschuiven naar voorjaarsnota
- Lobbybrief gestuurd vanuit de Energieregio's

Wat kunnen we nu doen?

- Wel doorgaan met traject. Kijken wat we kunnen afschalen / niet meer / anders doen
- Zoveel mogelijk werk door Programmabureau ENH, inzet gemeenten beperkt houden
 - Meelezen en bestuurlijke advisering
 - Werksessies Energiebeelden (27 okt en 14 jan)
- ! Zorg dat **CDOKE-middelen** (miv 2026 ongelabeld via Gemeentefonds) worden ingezet voor Klimaat en Energie!
- Startnotitie is moment van commitment op inzet
- Tijdelijke ondersteuning (kwartiermakers deelregio's)
 - Meedraaien in proces namens deelregio
 - Inrichten samenwerking -> borging capaciteit en organisatie (gemeenten en deelregio), incl. koppeling met andere opgaven

Vragen en gesprek